

This article was downloaded by: [North Carolina State University]
On: 12 March 2015, At: 02:21
Publisher: Taylor & Francis
Informa Ltd Registered in England and Wales Registered Number: 1072954
Registered office: Mortimer House, 37-41 Mortimer Street, London W1T 3JH,
UK

Geologiska Föreningen i Stockholm Förhandlingar

Publication details, including instructions for
authors and subscription information:

<http://www.tandfonline.com/loi/sgff19>

En fauna i Bornholms Lias

C. Malling & K. A. Grönwall

Published online: 06 Jan 2010.

To cite this article: C. Malling & K. A. Grönwall (1912) En fauna i Bornholms Lias, Geologiska Föreningen i Stockholm Förhandlingar, 34:3, 366-367, DOI: [10.1080/11035891209448698](https://doi.org/10.1080/11035891209448698)

To link to this article: <http://dx.doi.org/10.1080/11035891209448698>

PLEASE SCROLL DOWN FOR ARTICLE

Taylor & Francis makes every effort to ensure the accuracy of all the information (the "Content") contained in the publications on our platform. However, Taylor & Francis, our agents, and our licensors make no representations or warranties whatsoever as to the accuracy, completeness, or suitability for any purpose of the Content. Any opinions and views expressed in this publication are the opinions and views of the authors, and are not the views of or endorsed by Taylor & Francis. The accuracy of the Content should not be relied upon and should be independently verified with primary sources of information. Taylor and Francis shall not be liable for any losses, actions, claims, proceedings, demands, costs, expenses, damages, and other liabilities whatsoever or howsoever caused arising directly or indirectly in connection with, in relation to or arising out of the use of the Content.

This article may be used for research, teaching, and private study purposes. Any substantial or systematic reproduction, redistribution, reselling, loan, sub-licensing, systematic supply, or distribution in any form to anyone is

expressly forbidden. Terms & Conditions of access and use can be found at <http://www.tandfonline.com/page/terms-and-conditions>

mån med pirssoniten. Detta senare mineral är emellertid också ett vattenhaltigt kalknatron-karbonat, som förekommer samman med gaylussiten i bottenslammet i Borax Lake i Kalifornien.

Förf. antager, att i det kambriska havets bottenslam utkristalliserade gaylussit och pirssonit i fria kristaller. Dessa mineral omvandlades snart nog till kalkspat, och samtidigt utskildes svafvelkis i orstenen och alunskiffern. Denna vittrade delvis, och den svafvelsyra, som därvid uppstod, omvandlade kalkspaten i pseudomorfofen till gips.

Emellertid varnar förf. för att häraf draga den slutsatsen, att alunskiffern är bildad under förhållanden, fullkomligt öfverensstämmande med dem, under hvilka de till jämförelse framdragna mineralen äro bildade, d. v. s. i marsk-slam och i bottenslammet i kontinentala salt-sjöar. Som argument för större hafsdjup anför förf. också förekomsten af *Protospongia* i samma lag som pseudomorfoföserna.

Ann. Liknande svafvelkiskroppar förekomma i Sveriges alunskiffrar och orsten på olika nivåer från Olenusskiffern till och med Dictyograptusskiffern. Med säkerhet kan man angifva dem från Skåne och Öland, men troligen finnas de också i andra provinser.

K. A. G.

MALLING, C. og GRÖNWALL, K. A. En fauna i Bornholms Lias. Med résumé en français. Medd. Dansk geol. Forening. N:r 15. Bd 3. sidd. 271—316. Tafla 10 o. 11. Kbhvn 1909.

Faunan i Bornholms Lias var känd hufvudsakligen genom LUNDGRENs och MÖBERGs arbeten. Dessa grundade sig på samlingar från olika delar af ön och delvis äfven från lösa block. Något större framsteg med afseende på stratigrafien af Bornholms Lias betecknade de icke, och därför har det stor betydelse, att nu en fauna blifvit beskrifven, som är samlad i ett bestämdt lag. Fyndorten är Stampeåns mynning sydost om Rønne, och fossilen äro samlade i ett 38 cm mäktigt lag af järnlersten eller järnhaltig sandsten. Bergarten är i friskt tillstånd ljusgrå, men vittrad är den rostbrun; fossilskalen äro antingen bortlösta eller förvandlade till ett hvitt kalkstof.

Faunan innehåller 56 arter, hvaraf 46 äro bestämda till arten. Af dessa äro 3 arter nya, de öfriga 43 äro kända från andra Lias-områden, de flesta (24) från sydöstra Skåne (Kurremölla). De nya arterna äro: *Myoconcha stampensis*, *M. Jespersenii* och *Otolithus bornholmiensis*; af de andra arterna förtjäna följande att nämnas: *Avicula inaequalis* SOW., *Lima succincta* v. SCHLOTH., *Limea acuticosta* GOLDF., *Pecten priscus* v. SCHLOTH., *P. aequalis* SOW., *Plicatula spinosa* SOW., *Nucula (Leda?)* cfr *Omalusi* CHAP. el. DEW., *Leda bornholmiensis* v. SEEB., *L. subovalis* GOLDF., *L. complanata* GOLDF., *Macrodon cypriniiformis* LGN., *Cardium multicostatum* PHILL., *Tancredia lineata* MBG., *T. elegans* MBG., *T. Johnstrupi* LGN.,

Inciniola pumila GOLDF., *Pleuromya Förechhammeri* LGN, *Dentalium etalense* TERQUEM et PIETTE, *Pleurotomaria expansa* SOW., *Trochus laevis* v. SCHLOTH., *Actæonina Nathorsti* MBG, *Aegoceras centaurus* d'ORB., var. *bornholmiensis* n. var., *Belemnites acutus* MILL., *B. paxillosus* v. SCHLOTH.

Af dessa fossil skola särskildt framhållas dels *Myoconcha*-arterna, som förekomma tämligen talrikt och äro mycket karakteristiska, så att förf. gifvit det lag, där denna fauna är funnen, namnet »*Myoconcha-banken*» i analogi med de benämningar, som LUNDGREN och MOBERG infört för de nivåer af Skånes Rät-Lias, som innehålla djurfossil, dels ammoniten, som visade sig i någon mån afvika från *Aegoceras centaurus*, hvarför den uppställdes såsom var. *bornholmiensis* af den nämnda arten, som är karakteristisk för den näst lägsta zonen i mellersta Lias, samt slutligen otoliterna.

De här förekommande otoliterna äro de äldsta hittills funna öronstenar af fiskar och afvika rätt betydligt från både de recenta, de tertiära och de i kritan förekommande,¹ i det att utgångspunkten för tillväxten ligger i ett af hörnen och icke i midten samt ytan icke är så differentierad som hos dessa. Hos de recenta fiskarna finnas otoliter af mera kompakt natur endast hos benfiskarna. I *Myoconcha-banken* finnas af fiskar en hel del *tänder*, af hvilka den långt öfvervägande delen härröra från hajar. Förf. lämna frågan, från hvilka fiskar dessa otoliter leda sitt ursprung, tills vidare öppen.

Denna bildning parallellisera förf. närmast med *centaurus*-zonen i nordvästra Tyskland och anse den yngre än lagren vid Kurremölla, MOBERGS Cardiumbank, d. v. s. yngre än något lag af Skåne Rät-Lias.

I en tabell uppföras alla fossilen och dessas förekomst på andra ställen i Skåne och på Bornholm samt i nordvästra Tyskland och England.

K. A. G.

RAVN, J. P. J. Om nogle ny Findesteder for Tertiærforsteninger i Jylland. Medd. Dansk geol. Forening. Nr: 15. Bd 3. sidd. 331—336. Kbhvn 1909.

Förf. omtalar några fyndorter för tertiärfossil i Jutland, som blifvit kända efter hans monografi öfver molluskfaunan i Jyllands tertiär.

Från Aaby Mark väster om Aarhus angifvas ett större antal fossil från mellersta och öfre oligocen, från Hesselbjerg tegelbruk, OSO om Bjerringbro station, omtalas mellersta oligocen samt från Vildsund tegelbruk på västra sidan af Mors dels en svart glimmerhaltig lera med säkra öfre oligocenfossil, som synes nära öfverensstämma med glimmerleret vid Silstrup på andra sidan Limfjorden, och dels en grönaktig, mycket glaukonithaltig lera. Lagringsförhållandena mellan dessa båda lerarter voro ingalunda klara, och i den gröna leran funnos icke tillräckligt af

¹ STOLLEY har senare i nordvästra Tysklands Dogger funnit otoliter af samma typ och haft tillfälle att studera deras organisation; han inför benämningen *Archæotolithus* för denna typ af otoliter.